

Звож.

Беларуская штодзённая політычна-літаратурная часопісь.

Рукапісы павінны быць перапісаны чыстапісана. Аплат прынятых рукапісаў залежыць ад Рэдакцыі.

Рукапісы назад не выдаюцца.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
м. Мінск, Юбілейны дом.

Цана нумару 1 марка.

Год выдання I.

РЭДАКЦЫЯ адчынена штодзённа, апрача святаў
ад 9—12 гадз. і ад 5—7 гадз.

Цана абвестак:

за 1 радок за тэкстам . . . 2 м.
шукаючым працы, за абвестку 2 м.

№ 1.

Менск, Панядзелак 25 жніўня 1919 г.

№ 1

45

Ў чытаення як В: ДЗ—як польскае dz.

Дзеля вялікага недахвату паперы газета часова выходзіць тры разы на тыдзень: у панядзелак, сераду і пятніцу.

Грамадзяне! Вучыцеся чытаць па-беларуску. Гэта ў вашых інтарэсах. Годзі выстаўляць сябе на сьмех перад культурнымі людзьмі!

Загад № 2.

На падставе Урадовага Дзеяння № 1.

Ст. 1.

На абшарах занятых польскімі войскамі урадовай мовай лічыцца мова польская.

Урадовыя загады будуць выдавацца ў польскай мове побач з перакладам на мову беларускую.

Першае месца займае аснова польскай мовы.

Ст. 2.

У сваіх зносінах з уладай насяленне можа ўжываць, побач з польскай, такія мовы беларускай.

Менск, дня 20 жніўня 1919 г.

Намеснік Генеральнага Камісара Менскага Округу Ул. Рачкевіч.

Адміністрацыйны Кіраўнічы Справамі Мешчанойскі.

Апавяшчэнне II.

На абшарах, занятых польскімі войскамі і польскай уладай, касуюцца ўсялякія балышавіцкія установы, а так сама выдадзеныя ім пастановы і прыказы.

Намеснік Генеральнага Камісара Менскага Округу Ул. Рачкевіч.

Адміністрацыйны Кіраўнічы Справамі Мешчанойскі.

Нашае заданьне.

Мы будзем бараніць інтарэсы працоўнага народу. Мы будзем дакладваць усіх старанняў, каб як найскарэй споўнілася жаданьне нашага спакутанага сялянства адтрымаць сабе землю, а рабочым у горадзе і вёсцы—адпаведныя варункі працы, роўныя з тымі, якімі карыстаюць усе рабочыя культурных старонках.

Мы будзем старацца аб тым, каб вярнуць дадому нашых пакутнікаў-бежанцаў, параскіданых па галодных абшарах быўшай Расіі. Мы будзем дамагацца, каб ім памаглі і далі магчымасьць адбудаваць свае зруйнованыя сялібы коштам скарбовай дапамогі.

Мы ані на момант не забудземся, што наша старонка—беларусь—зруйнована вайною і крывавым панаваньнем маскоўскіх балышавікоў. Мы ведаем, што калі што захава-

лося ад вайны, тое не уратавалася ад маскоўскіх балышавіцкіх грабежнікаў. Дзеля гэтага першаю і святаю павіннасьцю кожнага грамадзяніна нашае Бацькаўшчыны—працаваць над тым, каб падняць нашу старонку з руін заняпаду і паставіць яе на яе уласныя ногі.

Мы будзем даводзіць свайму гаратліваму народу, што не пазбудзецца ён ліха ніколі, калі не адбудуе свае уласнае Беларускае дзяржаўны, свайго роднага Беларускага Гаспадарства. Толькі тагды, калі народ наш не захоча быць нікім іншым, а толькі Беларусам з сваёю роднаю мовай і культурай, — толькі тагды ён возьме сваю долю ў свае рукі і забудзе сабе тое, чаго дамагаецца і што патрэбна для вольнага культурнага жыцця.

Толькі утварыўшы сваё беларускае вайско і праз яго злучыўшы ўсе свае беларускія землі, на род наш здолае сысьці на свой Устаноўчы Сойм, выявіць сваю волю і знайці сабе сваіх прыцеляў

і саюзнікаў.

Толькі тое моцна і трывала, што будзецца на цвёрдым гістарычным грунце, а гэты гістарычны грунт гаворыць пра тое, што нам трэба збавіцца ад тае палітычнае сувязі, каторая ўкінула нашу старонку ў пожар сусветнай і грамадзянскай вайны, абярнуўшы наш край у попел пажарышча і параскідаўшы наш люд па ўсяму беламу сьвету.

Што тычыцца нашых адносін да Польшы, то мы звяртаемся да польскай дэмакратыі, з гэтакімі словамі: колісь, за часоў быўшага Вялікага Князьства Беларуска-Літоўскага, нашы продкі памаглі вашым продкам збавіцца ад нямецкай крыжацкай навалы; колісь супольна мы бараніліся ад нашых ворагаў і былі дужыя і культурныя, але калі Польшча перастала павяжаць нашы дзяржаўныя і культурна-нацыянальныя патрэбы, то гэта прывяло да агубы і доўгалетнага палону і нас і вас. Гэта цяжкая гістарычная навука павінна кіраваць усею нашаю і вашаю палітычнаю чыннасьцю, не даючы збыцца ані на момант, што Беларусь павінна быць Беларуссю, а не „усходняю зямлёю“.

Да насяленьня б. в. Кн. Беларуска-Літоўскага.

Ваш край ужо столькідзiesiąт гадоў ня ведае свабоды, гныбёны варожым гвалтам расейскім, нямецкім, большэвіцкім, — гвалтам, каторы, ня пытаючыся насяленьня, накідаў чужацкія прымернікі паступкаў, звязываючы волю, часта ламаючы жыццё.

Гэтакая бязупынная няволя, добра вядомая і мне самому, як радзіўшамуся на гэтай нешчаслівай зямельцы, павінна быць урэшці спынена і на гэтай быццам забытай праз Бога старонцы павінны запанаваць свабода ды правы свабоднай нічым незьвязанай гутаркі аб жаданьнях і патрэбах.

Польскае войска, каторае я з сабой прывеў, каб выкінуць гаспадараваньне гвалту і сілы, каб спыніць кіраваньне краем проціў волі жыхароў, гэтае войска нясе ўсім Вам свабоду.

Хачу Вам даць магчымасьць развязаць унутраныя нацыянальныя і рэлігійныя справы гэтак, як самі захочаце, без якога-небудзь гвалту або націску з боку Польшчы.

Дзеля гэтага, ня глядзячы на тое, што на Вашай зямлі грымяць яшчэ гарматы ды льецца кроў, — ня уводжу Ваенны загад, але цывільны у каторы паклічу мейсцовых людзей, сыноў гэтае зямлі.

Мэты гэтага Цывільнага Ураду вось якіе:

1) Дапамагчы жыхарам гутарыць аб сваім лёсе і сваіх патрэбах праз свабодна выбраных прадстаўнікоў. Выбары гэтыя будуць зроблены на аснове роўнага, тайнага, агульнага, простага, бяз розніцы полу, галасавання.

2) Памагчы каму трэба жыўнасцю, памагчы у працы вытвараючай, абаспечыць лад і супакой.

3) Заапекавацца ўсімі, бяз розніцы веры і нацыянальнасці.

На чале ураду я паставіў Юра Осмолюскага, да каторага проста, або праз людзей ім назначаных звертайцеся адкрыта і шчыра у кожнай патрэбе і у справах, каторыя лежаць Вам на сэрцы і цікавяць Вас.

Я. Пілсудскі.

Вільня, 22 красавіка 1919 г.

Палітычная хроніка.

Паўстаньне у Верхняй Силезіі.

З Варшавы паведамляюць, што з панядзелку на тым тыдні (18 жніўня) пачалося паўстаньне польскага насяленьня проціў немцаў. Паўстаньне пачалося з прычыны плебісцыту, каторы павінен быў адбыцца там на моцы пастановы парыжскага трактату ад 28 ліпеня і выявіць волю насяленьня таго краю, да каго яно хоча належаць — да немцаў ці да Польшчы. Немцы дазвалялі сабе рабіць гвалтаўніцтва, што і прывяло да паўстаньня. Чым скончыцца гэтая справа — няма ведама.

Конфэрэнцыя Начальніка Польскага Панства (Дзяржавы). 21 жніўня Начальнік П. панства прыняў дэлегацыю з Верхняй Силезіі. Дэлегацыя скардзілася на цяжкае палажэньне насяленьня таго краю,

пакінутага на гвалты і бяспрапе з боку нямецкай улады.

Начальнік жычліва выслушаў дэлегацыю і абяцаў дапамагчы насяленьню таго краю. Адначасна выказаў жалі, што насяленьне ня здолала вытрымаць да таго часу, покі плебісцыт ня выясьніў долі таго краю.

У той-жа дзень Начальнік Панства прыняў гэн. Івашкевіча і выслушаў рапарт аб сытуацыі на ўсходнім фронце.

Потым, позна у вечар, на 10 гадз. адбылася даўжэйшая канфэрэнцыя Начальніка панства з прэзыдэнтам польскіх міністраў, Падэрэўскім.

Амерыка і Колчак. Паведамляюць нямецкія газэты, што амэрыканскі урад у найбліжшы час даставіць праз Уладывасток Колчаку 45.000 карабінаў, пару мільёнаў набояў і іншых ваенных матэрыялаў.

Скутні бальшавіцкага панаваньня ў Вэнгрыі. Як ведама, у Вэнгрыі бальшавіцкая ўлада скінута. Цяпер вось што піша Рудзянскі ў „Праўдзе“ аб тамашнім палажэньню: „Сярод хаосу, які паўстаў у Будапэшту па упадку савецкай улады, пачало выяўляцца тое, што будзе. Уладу хватае ў свае рукі рэакцыя ў асобах вялікіх земляўласнікаў і прадстаўнікоў фінансаў. На чале ўсяго стаіць вялікі князь Язэп, адзін з найглупшых тыпаў дому Габсбургаў“.

Гэта будзе усюды, дзе пагулялі бальшавікі. Газэты пішуць, што у Сыбіры давалі карону гэн. Курапаткіну, але той нібы — то покі што адмовіўся.

Нямецкія Нац. Зборы аб паўстаньню у Силезіі. У Нац. Зб. у Вэймары прэм'ер-міністар Баўэр сказаў, што ў той час, як у Бэрліне ідуць перагаворы аб устанавленьні прыязных адносін паміж Польшчай і Гэрманіяй, у В. Силезіі польская „агітацыя“ выклікала выбух паўстаньня. Урад спадзяецца, што войско задушыць паўстаньне.

Раскол у бальшавіцкім уладзе. Дапісчык „Св.Сл.“ піша з Гельсінгфорсу, што 14 чэрвеня ў Маскве адбылося нязвычайна калумнае пасяджэньне ўсёрасійскага цэнтральнага саўняючага камітэту. На пасяджэньню былі ўсе народныя камісары, апроч Троцкага, каторы знаходзіцца на паўдзённым фронце. У пачатковай прамове Ленін намаляваў надта мрочнымі фарбамі стан жыцця ў сярэдзіне Расеі.

— Гэта мы давалі яе да гэтакаго стану, — пачуліся галасы на мясцох.

Далей Ленін адзначыў, што водле самых пэўных вестак, якія у яго ёсць, сярод савецкіх працаўнікоў, розных камісараў, памагачоў камісараў і упоўнаважаных, каторых цяпер ёсць вялізарная армія, праўдзівых камуністаў ня больш за 6—8 працэнтаў; ато ўсе — людзі, каторым карціць нажыцца і каторыя гатовы абы-калі запрадаць камунізм.

Ува ўсім, бяз вынятку, найвялікшае разбурэньне. Жалэзнадарожны рух з-за адсутнасьці паравозаў ужо цяпер зьменшан да мінімума. Калі справа будзе ісьці так і далей, дык цераз два месяцы трэба чакаць поўнай астаноўкі прыватнага руху.

Будуць хадзіць толькі вайсковыя цягнікі.

Найвялікшую трагедыю выяўляе цяперашняе засяваньне палёў: ува многіх губэрнях сяляне зьелі насеньне, так што на налечцы, калі мя будзе харчавой помачы знекуль звонку, насяленьне савецкай Расеі бязумоўна пагінецца ад голаду.

Цасьля гэтых слоў Леніна пачаўся страшэнны шум. Крычалі абсалютна ўсе.

— Так далей быць ня можа! Мы ня маем права дзяржаць уладу. Вы ня маеце права аставацца ўладаю! — крычалі Леніну.

— Шкада, што я ня бачу сам, а вы ня можаце нікога паказаць мне, каму я магу перадаць уладу, — адказаў на гэта Ленін.

Частка народных камісараў тут-жа склалі свае паўнамоцтвы.

Рэзка старога дуба.

На беразе рэчкі, на сухом грудве стаяў стары дуб. Тоўсты, у абхватаў пяць, комель цягнуўся высока ў гору. Ад яго адходзілі некалькі вялікіх лап з рэдкімі лісьцямі. Пры комлі было буславо гняздо, а пад ім, як камічкі моху, віселі гнязды малых птушак. Унізе распасціраліся кусты ліпняку і арэшніку. Зрэдка раілі бярэвінкі, асіні і маладыя дубчкі.

Цікавасьць брала ўсіх, як вырастаў стары дуб-вялікан. Абглядалі яго птушкі, глядзелі і меншыя дубы, шапталіся маладыя ліпы, асіні, бярэвінкі і двівіліся, што нігдзе няма такога вялікага дрэва.

— Скажы, дзедка, — запытаўся ў яго кучаравы дубок, пазіраючы зьнізу на сухую лапу. — ці добра табе, жыццё на сьвеце? Стаіш на адной меры, не расьдеш.

няешся і ўсё нібы нешта думаеш.

— Праўда, дзедка, ты даўно, не падобен саўсім да нас, — запумелі ўсё расьліны.

— Маладыя вы яшчэ, служкі, нічога ня ведаеце. Осё хіба раскажу вам пра сваё жыццё.

Прыталіся маладыя расьліны, сьціхлі птушкі і пачалі слухаць казку старога дуба.

„Даўно, даўно зьявіўся я на белы сьвет. Помню, як быў яшчэ вот гэтакі, як ты, маленькая ліпка, — паказаў дуб сваёю галінаю на зьліны кусты. Куды ня глянеш, бывала, усюды сыяноў стаяў густы, вялікі лес, нігдзе ні прагалінкі. Сонца ня відаць было за касматымі лапамі ялін. Чуў я толькі глухі гоман ветру з лесам, песьні птушак ды крык зьвяроў. Тагды іх было многа, ня гэтуткі, як цяпер. Чалавек не заглядаў да нас. Сьмела праходзілі сюды лесе, зубры, козы — напціца ў рэчцы. Часам толькі воўк ці мядзьведзь сьнавалі тут, каб найці

сабе нажыву. І пачаў я надымаць сваю голаў усё вышай і вышай. Хацелася пабачыць, што робіцца далей, ці ёсць канец гэтаму густарняку. Густыя галіны ялін і асіны не дазвалялі мне глянуць у бок, і я стараўся прабрацца ўгору, падставіць свае лісточкі пад цёплае сонейка. Вільгаці ў зямлі было многа, рос я скоро. Калі мая верхавіна паднялася вышай палавіны сваіх суседзяў, стало прастарней. Галінкі мае пачалі разрастацца ў баке. Падняўся я яшчэ вышай і глянуў на Божы сьвет. Першы раз убачыў я гэтую рэчку. Была яна шырокая і быстрая. Букаса, гусі, качкі насіліся над ёю і купаліся ў чыстай вадзіцы. За рэчкаю цягнуўся шырокі луг, а там ізноў густы, цёмны лес. Глянуў я ў другі бок і вялікаму дзіву даўся. Далёка відаць было зялёны бор. Паміж яго праціскаліся былі ўжо паланкі. Людзі прыходзілі з сякерамі, секлі тоўстыя хвой, праталі пасеку і сошкаю пачыналі па-

Беларуская кроніка.

Нацыянальны Камітэт. З першых дзён заняцця Менску польскім войскам залажыўся ў Менску Бел. Н. Камітэт. Камітэт месціцца ў Юбілейным доме, дзе была Беларуская Рада. Памешканьне гэта адведзена Камітэту польскаю ўладай.

Камітэт адбывае свае чарговыя сходы два разы на тыдзень, у аўторак і пятніцу, а 5 гадз. у вечар. Камітэт злучае ў сабе прадстаўнікоў усіх беларускіх арган., якія ураставаліся ад бальшавікоў. У такім складзе ён прабудзе да 1-го верасня, потым утворыць Радз Меншчыны ды зачыніцца.

На тым тыдні прадстаўнікі Камітэту былі ў паслоў польскага Сойму, каторыя прыезджалі ў Менск. Паслы прасілі пазнаёміць іх з адносінамі беларускіх арганізацыяў да Польшчы. Дэлегаты Камітэту саслаліся ў політычных справах на Радз Народных Міністраў.

Беларускае войско. Як нам перадаюць, яшчэ не паступіла офіцыяльнага распараджэння польскай улады на арганізацыю беларускага войска. У гэтай справе вядуцца толькі перагаворы і ўтвора ў Вільні беларуская вайсковая камісія.

Паварот беларускіх дзеячоў. Да Менску пачынаюць вяртацца беларускія дзеячы і радныя, што былі абвешчаны бальшавікамі без абароны закону. Так напр., вярнуўся ў Менск радны П. Аляксук, каторы цяпер стаіць на чале вайскавай камісіі па арганізацыі Беларускага войска ў Вільні.

Гэтымі-ж днямі вярнуўся ў Менск сябар Р. Н. Міністраў, п. А. Смоліч і азнаёміў Н. Камітэт з беларускай справай заграўнай.

Лекцыі беларускай мовы. Б. Н. Камітэт мае прасіць дазвалення адчыніць лекцыі беларускай мовы для усіх, хто запішацца. Арганізацыя лекцыяў будзе даручана п. Я.

Лёсіку. Лекцыі маюць чытацца ў зале Юбілейнага дому.

Бальшавіцкія арэшты беларусаў. З беларускіх дзеячоў і радных у Менску бальшавікі арэштавалі толькі п. п. Іваноўскага і Трэпку. Рашта радных, як Я. Лёсік, А. Прушынскі, С. Міхайлоўскі, І. Серада і інш., хоць і былі абвешчаны без абароны закону, але ў рукі „чрезвычайкі“ ня папалі.

Радныя Забродзкі і Карач арэштаваны бальшавікамі ў апошніе дні і вывезены ў Маскву, як белар. с.-р.

П. п. Іваноўскага і Трэпку бальшавікі вывезлі да Смаленску і трымаюць, як заложнікаў.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЕ.

Менск пасля заняцця польскім войскам. Першымі днямі горад выглядаў пустыня і рабіў прыкрае ўражэнне. Крамы былі пазачынены, вітрыны ў крамах пустыя. Народу на вуліцах было мала, і кожны пачуваў сябе няпаўна. Прычынаю гэтаму былі прыкрыя непаразуменьні з жыдоўскім насяленьнем. Шмат дзе выбухлі пагромы, але хутка былі стрыманы польскаю ўладаю.

Праз тыдзень горад прыняў нормальны выгляд. Адчыніліся крамы, зьявіліся тавары. На вуліцах многа народу, найбольш з панскай публікі. Простаго людзю ў цэнтры гораду відаць мала. Яго пазабіралі бальшавікі ў чырвоную армію, а некаторыя і самі, мабыць, уцяклі, напалоханыя разбэшчанымі бальшавіцкімі агітатарамі.

Само сабою разумеецца, што ў горадзе вялікае безработьце, бо бальшавікі аграбілі горад да шчэту; былі вывезены ня толькі розныя машыны, але навет хатныя прылады, — крэслы, ложка, міскі. Уцякаючы, кожны браў, што хацеў. Жалезнадарожнікі хапелі ня даць машынаў з дэпо, але іх заставілі гэта

зрабіць куцімётамі. Асабліва цяжкае становішча гарадзкога настаўніцтва. Ніхто з іх ня ведае, што з імі будзе, ці будуць плаціць ім пэнсію. Да гэтага часу ніхто іх не супакоіў і ня выясьніў іх палажэньня. Кенска яшчэ і тое, што ніхто ня ведае, які курс на грошы. Кожны галдзір прымае іх па сваё сумленне і, разумеюцца, ад гэтага найбольш церпіць працоўны чалавек, бо ў яго няма іншых грошай, апроча бальшавіцкіх. Трэба было б дапамагчы працоўнаму людзю і ўстанавіць справядлівы курс на бальшавіцкія грошы, каб не нажываліся на запрацаванай капейцы усялякіе махляры.

Цяпер хлеб каштуе ў горадзе 5 руб. на царскіе, а сало 12—20 р., або польск. марак. У танных сталёўках можна паабедань ва 15—20 руб., калі мець свой хлеб, бо сталёўкі падаюць да абеду хлеба, як на раз укусіць.

Няхай-жа ім будзе калом зямля, тым маскоўскім бальшавіком, што давалі наш слаўны горад да такога дзяккага і галоднага становішча!

Крамянікі і іншыя пачалі перамалёўваць вывескі на польскую мову. Загаду аб гэтым офіцыяльнага ня было, а тым часам ідзе шпаркая адмалёўка на польскую мову. А чаму не на-беларуску, панове крамянікі? Аднак жа Менск—сэрца Беларусі, і беларуская мова офіцыяльна ужываецца побач з польскаю? Глядзце, каб ня прышлося зноў перамалёўваць!

Паведамленьне Гэнаральнага Штабу.

Ад 20 жніўня 1919 г.

Фронт Літоўска-Беларускі. Вораг, падмацованы падшоўшымі сіламі, ставіць надзвычайна сільнае супраціўленьне на мастовым укрэпленні Барысава. Але храбрая атака нашай пяхоты змусіла ворага накінуць умацаваную пазыцыю і адступіць за Бярэзіну.

ракідаць скібу зямлі. Лес там быў шмат радчэйшы. У вадным мейсцы яго прарэзала шырокая дарога. Далёка відаць была невялікая вёска.

Пабачыў я тагды, як змагаецца ўсе жывое за сваё жыццё. Людзі праганялі адзін другога з сваіх мейсцаў. Прыходзілі чужыя салдаты; грывелі гарматы; гарэлі вёскі. Кідалі земляробы саху, браліся за палаш, бараніліся да сьмерці. Калі прыгледзеўся я на расьліны, на зьвяроў, і тут убачыў тое самае. Вор то ўрываўся ў сьлішкі, то адходзіў назад. Кожная расьліна старалася пасеяць найбольш насення, каб выгадаваць большае пакаленьне. Птушкі і зьвярэ нападалі адзін на другога. Усякі стараўся бараніць толькі сваю сямью і не шкадаваў другіх. І пад мяне дабіраліся карэньні ялін і бярозін. Я глыбей запускаў карань, мацней садзіўся ў зямлі і дрыжаў з вялікага страху.

«Чалавек быў дужы за нас усіх. Усе радчэй і радчэй становіўся лес;

ўсё менш зьвяроў аставалася ў ім; ўсё больш і больш зьяўлялася поля і тых расьлін, што сеяў чалавек. Дайшла чарга і да нас. Застукалі сякеры, зашасталі пілкі, пачалі валіцца на дол тоўстыя бярозіны, яліны, вязы. Убачыў я сваіх братоў—дубоў, паваленых на землю; Не пашкадаваў чалавек нікога; ўсё высеклі, выпраталі. Адна асіна кідаючыся на землю, шмарганула на мне суком. На маёй сьпіне вырас горб. З усяго лесу асталіся толькі хвой і дуб. Хвой даўно ўжо звалілася. А дуб яшчэ нядаўна, мо і за вышну памяць, аджыў свой век. Вунь відаць толькі пень яго, заросшы мохам.

«Астаўся я адзін. Цяжэй мне стала пераносіць нягоды. Град абіваў мае лісьці; маланка ўжо некалькі разоў нападала ў мой комень, вот тая знаке—нісаті на маём комлі. Злы пастух падсек мой адзін карань. Пачаў загнівацца асяродак. І цяпер, бачыце, ў мяне вялікае дуплё.

Але я ўжо быў дужы і змог бараціцца ад усякай нягоды. Моцны я і дагэтуль, але чую, што скоро сілы ня хопіць у мяне бараціцца. Верхняя мая галіна, што была бліжэй да сонца, ужо зсохла. Падгніваюць карэньні. Я зараз памру.

«Падумаеш—цяжка жыць на сьвеце, але ўміраць ня хочацца. Хачу ведаць, што будзе з вамі, мае дзеткі. Дый весела на сьвеце. Люба мне слухаць, птушчкі, вапшы песьні, люблю шум маладых расьлінаў. Вунь касец утомлены ідзе аддыхнуць у маём цяньку. Дудар песьню заграе, што чуў я некалі ў моладасьці. Радасна мне і весела.

«Пажывеце вы, прыдзецца і вам перажыць многае тое, што перажыў ужо я. Расьцеце, дзеткі, набірайцеся сілы».

Дуб сьціх.

Глуха зашумелі маладыя расьліны, вібы пачалі важную размову.

А. Галіна.

На поўдні ад Барысава нашы парэдніе аддзелы даходзяць да г. Бярэзіны, Сьвіслачы і Асіповіч. На паўночным кірунку **вораг** адступіў у раёне Касян пад напорам нашых сіл за рэчку Дзісну. Адначаснае разьвіваліся ў раёне Глубокае заўзятые баі.

Фронт Палескі. На кірунку Лунінец ажыўлённая баявая чынасьць нашых парэдных аддзелаў.

Фронт Валынскі. На поўнач ад Бярэжня пад Случам нашы аддзелы дасьціглі лінію Клешава, Тамашгорад; далей паўздоўж рэчкі Льва на Аверны вораг адступае ў кірунку на Алеўск.

Нашыя конныя аддзелы ачышчаюць лясы ад узброеных бальшавіцкіх банд.

Фронт Галіцыйскі. На фронце паўздоўж Збруча і далей на поўнач на Астрог—спакойна.

Сп. абав. начальн. гэн. штабу Галлер, палкоўнік.

Ад 21 жніўня 1919 г.

Фронт Літоўска-Беларускі. Усходні кірунак. Вораг робіць атакі на ўсходнім беразе Бярэзіны, сьцягваючы ў раёне Барысава большыя сілы. Наша кавалерыя з боем заняла вёску і станц. Стары-Дарогі. На ўсход ад Слуцку 40 км. вораг панёс вялікія страты і адступіў на ўсход. Адступаючы, хацеў спаліць ж.-дарожныя і шасовыя масты, але замеры яго не удаліся.

Правое крыло вялікапольскай групы адкінуло ворага да Асіповіч, каторы адступае на Татаркі; мы захапілі палонных і 20 вагонаў. Паміж палонных—намеснік шэфа штабу 8 пяхот. дывіз. Далей на поўнач аддзелы тэй групы дасьціглі лінію р. Бярэзіны і аблажылі м. Сьвіслач—Бычын—Бярэзіну.

На кірунку 2 дыв. Лег. сітуацыя без перамены. У Осове захвачан адзін паравоз і 2 бэрлінкі, што варочаліся з Бярэзіны да Бабруйска пасля адвозу бальшавікоў (180); вораг ў далейшым кірунку трымае лінію Глубокае—Варганы—Козлы—Слабодка, дзе ставіць досыць сільны адпор.

У кірунку на Бярэзіну нашы аддзелы выбілі ворага, занялі лінію Пятровічы—Валодзя (8 км. на поўнач ад Докшыцы).

Кірунак заходні—без перамен.

Ад 21 жніўня 1919 г.

Фронт Літоўска-Беларускі. На паўночнай частцы фронту на лінію Глубокае бой цянецца. Нашы аддзелы дасьціглі і абсаджалі лінію Бярэзіны ад уйсьця р. Ушы на Сьвіслач. Пасьле заўзятых бою мы занялі Асіповічы і адкінулі праціўніка ў кірунку Татаркі. На участку Лунінец ажыўлёная чынасьць нашых разьведчыкаў.

Фронт Валынскі і Галіцыйскі. Спакойна.

Сп. аб. Шэфа Гэн. Штабу Галлер, палкоўнік.

З В О Н.

Завані можа, знон, загудзі,
Каб пачулі нябе на увесь край,
Беларуса хутчэй разбудзі,
Ходзь пярэ яму снаць ты ня дай!

Прышоў час, калі сорама снаць:
Усё так шчыра я працу узяўся,
Усё жыццё пачаў будаваць,
А ты сьніш... Хопь ад знону праспіся!

Паглядзі, як сусед пачаў жыць,
Што кудзума нявольнікам быў.
Ён ня сьня, — і цяпер ён ня сьніць,
Усім кажа, што ён яшчэ жыву.

А чато, беларус, ты маучыш?
І табе годзі, братку, драмаць:
Калі можна гукань—ты маучыш,—
Каб насця ня прышлося шкодаваць...

Кіль саромяцца можа сьня,
Звань сябе беларусам пачні,
Папраў у ад сьлібай ражэй,
А насця з пяхотой адначні!

Джх звані можа, знон, і гудзі,
Сьваім гукам гукны увесь край!
Хто шчэ сьніць—ты таго разбудзі,
Хто на сьніць—тых да працы зьбірай!

Міхась Кудзельня

Мой ты краю родны, мілы,
Правітаньне табе шлю!
Звонам чыстым, з усёй сілы,
Вестку добрую азнаю:

Бальшавічка счэзла зьмя,
Ужо дэка не дзе—там...
Залатая долі чара
Усміхнецца мо' і нам.

Я. Я.

Маленькі фэльтетон.

На вучыся.

Адаў Гілёрык свайго сына, Андрэя, ў навуку.

— Няхай навучыцца, розуму набярэцца,—казаў ён.—Вучонаму на сьвеце лепш жыць, як невуку. Можна і нам, дёмным, паказа, як трэба жыць. Хоць на старасьць палёгкі дачакаемся.

Пасхаў Андрэй у горад і пачаў вучыцца.

Мінуў год, другі і трэці праходзіць. Піша Гілёрык сыну ліст:

«Даражэнькі сыноч! Чаму ты нам нічога ня піша? Як табе жыць, ці скоро навуку скончыш? Чакаем мы цябе, не прычакаем. Я з маткаю пастарэлі. Працаваць цяжка. Гаспадарка марнее. Асталася адна кароўка, Рагуля, і сівая авечка, Тарэся. Едзь, сынку, дадому. Пабмў у людзях, пабачыў сьвету ды на радзіму варочайся».

Андрэй мала думаў пра дом. Прывык ён жыць на-новаму. Любіў доўга спаць, смачна есці, модна ўбірацца. У кішэнях насіў бутэлекку з духамі, як ішоў на спацыр. Прачытаўшы бацькаў ліст, ён адпісаў:

«Паважаны айцец і матка! Не магу зараз прыехаць дадому. Вучэньня яшчэ ня скончыў. Праз год прыеду. А цяпер прыйдзе, калі ласка, грошай, бо яны мне вельмі патрэбны. Калі няма гдзе ўзяць, дык прадайце авечку. Ня варта дзяржаць сівых авец, ды й сівая воўна брыдка».

Прадаў бацька Тарэсю і паслаў Андрэю дванаццаць рублёў.

Прайшло яшчэ з паўгода. Андрэй часта прасіў грошай у бацькі, але Гілёрык не пасылаў, бо ў самага ня было. Абарваўся ён, абшарпаўся, забыўся і пра моду. На сьвяты прыехаў дадому ў госьці.

Бацьке насілу пазналі яго. Андрэй адмяніўся. Нават, гаварыў мя так, як усё, і амаль не да кожнага слова дадаваў «мо».

— Як гэта завецца на-вашаму? — запытаўся ён, паказваючы на палазы ў снях.

— Гэта-ж палазы,—адказаў бацька.

— Ха-ха-ха, палазы, палазы! А што гэта ў іх прычэплена спераду?

— Як што? Аглоблі.

— Аглоблі, аглоблі! Га-га-га, цікавасьці!

Селі палуднаваць.

— А як гэта страва завецца на-вашаму? — запытаўся Андрэй і сербануў з ложка; як сербануў, дык і вочы вылучыў.

— А каб яго немач з гэтым квасам! Увесь язык апёк.

— А што, успомніў,—засмяўся бацька.—Ось хіба ты апар яго, тагды ўсё назавет.

Вылезьлі з-за стала. Андрэй ужо ня пытаўся, як што завецца, апраў бацькаву бурку і кажа мацеры:

— Добрая адзежа! Як цёпла ў ёй.

— Гэта-ж, сыноч, з сівых авечакі, што бацька прадаў летась.

М. Міцкевіч.

Рэдактар-выдавец

І. ЛУЦЭВІЧ.

АБВЕСТКІ:

Беларускі тэатр.

У гарадзкім тэатру, у сераду, 27 жніўня, «Першым Таварыствам Беларускай Драмы і Камэдыі» будзе пастаўлена драма-прэсьера ў 5 акт.

„ГАНКА“

твор. Галубка.

Шыкуецца да паставы ў найхутчэйшым часе гэтага самага аўтара камэдыя-опера ў музыкай і танцамі „Пісараны Імніны“.

Ілюстраваная часопісь

„Biełaruskaje žyćcio“

друкуецца у Вільні, Бакшта 11.

Купляць можна ў рэдакцыі „Звон“ Захароўская, Юбілейны Дом.

Цана нумару 50 фэн.

Беларусы! Купляйце, чытайце і палпырайце ў знаёмых сваю беларускую газэту. Трэбуйце яе ўсюды.

Друкарня Я. Грынблята, Менск.

З дозвал. Цэнзуры.